

Vidéki levél.

Tisztelt Szerkesztő Barátom! Már jó ideje, hogy levelemmel föl nem kerestelek, de az „E. L.” minden ujonnan érkező száma uj meg uj vidéki levelezőket mutat be, úgy hogy ebbeli örömben meg is feledkezem arról, hogy e vidékről is óhajtanál valamit hallani. Méltán örvendek a vidéki levelezők szaporodásának, mert a vidéki levélbe könnyen bele illeszthető minden csekélység, a mely mint tény nagy horderejű lehet, de hogy róla czikkezni lehessen, még körülményes tanulmányt és több oldalról való constataást igényel. Ezen tények azonban azok, melyekből a magyar erdőszet specialitása fog fölépülni, mit mi már aligha fogunk ugyan elérni, de elég érdemül fog szolgálni, hogy mennél értékesebb anyagot hordunk össze.

Ily anyagot óhajtanék bejelenteni, melyre nézve kérnélek, buzditanád szaktársainkat, hogy azt részrehajlás nélkül tanulmányozni sziveskednének.

Ismert dolog u. i. az, hogy az erdei fenyő- (köz-peresznye, *pinus sylvestris*) egyedek között fenyveseinkben találtnak olyanok, a melyeknek fája erősen hasonlít a vörös fenyőhöz (vörös bojtor, *larix europaea*), oly annyira, hogy a helyett el is adatnak és igen jól fizettetnek meg, s maguk a fakeskedők sem képesek fölismerni a különbséget, vagy ha föl is ismerik, a fa kiváló tulajdonságainál fogva elfogadják a cserét.

A mult évben, az Eszterházy herczegség lékai uradalmában a rámczi völgyön föltűnt előttem egy *pinus sylvestris*, a melynek himbarkái nem sárgák, hanem vörös-barnák voltak. Először azt hittem, ez csak esetlegesség; azonban tévedtem ez meglehetősen gyakori. Azon gondolatom támadt tehát, vajjon a virágzat e sajátos színe nem vall-e valamely saját-szerű tulajdonságra, v. i. a vöröses színű virágnak nem felel-e meg a vöröses fa?

Ennélfogva megbizást adtam két egymás mellett álló fiatal példány levágására és hozzám való beszállítására. És ime sejtelmem beteljesedni látszott, mert a vörös virágu fája vörös, a sárga virágué sárga.

Fiatal 8—10 éves fákön azonban a fa minősége még nincsen kellőleg kifejezve, s az idei virágzás alkalmával több idős példány kijelölését rendeltem el, melyek a jövő télen levágtatván, közelebbről fognak bizonyítani a mellett, mennyiben különbözik a *pinus sylvestris* fl. rubro fája a p. s. fl. albo-tól.

Miután azonban ezen eredményt már közvetlenül nem én fogom constatálhatni, be kívántam jelenteni nálad fölfedezésemet.

Az *abies douglasii* magot, melyet egyletünk kísérlet végett nekem küldött, elvetettem és elvettettem. Elvetettem 100 szem magot cserépbe; kikelt belőle 5. Az arány tehát igen rossz. Különben az idén általában igen rosszul keltek a magvak, mert vetés után hűvös, borus napok uralkodtak. Egyik levelemben említettem, hogy a mag a tannéhoz hasonlít; most az iroasztalomon előttem álló cserépen constatálhatom, hogy a csemete egészen Fichtére *) vall. Charakteristikáját következőleg állapíthatnám meg:

<i>pinus sylvestris</i>	<i>abies excelsa</i>	<i>abies douglasii</i>
a c s e m e t e s z á r a:		
alul, a gyökerek felé vörös	végig zöld	végig vörhenyes
c s e m l e v e l e k:		
homályosak, kopaszok, laposkásak, t. i. a csemlevél szélesebb, mint a milyen vastag.	külső- v. alsó lapjok ragyogó, ritka finom fogakkal a belső lapon, de ezek csak nagyító üvegen láthatók. A csemlevelek 3 szegletűek, de a belső él laposkás, s ezen vannak a fogak.	külső- v. alsó lapjok ragyogó, a keresztmetszet 3 élű, a belső két lap fehéres (finom fehér sávós, de ezek csak nagyító üveg alatt ismerhetők fel.)

A szabadban vetettekről nem kaphattam hírt, mert nem tudják megkülönböztetni, (a vágásokban lévén elvetve); majd ha kibujnak a gazból, akkor hallunk csak hírt róluk. A cserépben kelesztettet a kőszegi kat. alsó reáliskola növény kertjének ajándékoztam, a hol majd tanulmányul szolgálhatnak a jövőben.

*) Megbocsáss a német nevekért, de az igen hosszadalmas, jegenye-fenyő, lucz-fenyő, s most a magyar nyelvőr buvárlatai következtében jobb az idegen szót használni, mint a bizonytalan magyart. **)

**) Részünkről bizony meg nem bocsátunk, mert mi a magyar neveket szeretjük.

A tavaszi fagyok sok kárt tettek az erdei vetésekben, s kivált a lucz csemetékből igen sok elpusztult. A pinus pinasterből igen kevés maradt meg, s én részemről lemondok e fanemről, s csak egy módját ajánlhatom a honosításnak: északi oldalon magas fű és gyéren álló cserjék vagy csemeték között. Különben Fekete állítását „E. L.“ 1880. VII. 518. l. utolsó sor, így kérem kiegészíteni. Hegységeinkbe tehát nem való, a sikon pedig meg nem él. Nevezetes azon tény, hogy e vidéken a tél kemény hidege aránytalanul kevés kárt okozott. Gyümölcsesél telve vannak a fák, szőlőlugasainkon alig fér a sok fürt. A szőlőhegyek azonban kis termést ígérnek. Bükk- és tölgymakk lesz; lúcz- és jegenyefenyőmag kevés, pinus sylv. közép.

Egy pár szót Ziegelhofer Mihály ur tapasztalatára a kőrismag kelését illetőleg.

Pfeil azt mondja *): legelőnyösebb a kőrismagot mindjárt szedés után, ha lehet november elején vetni el; ez esetben számítani lehet arra, hogy jövő tavasszal ki fog kelni, míg ellenben, ha akár a fán, akár a földön igen kiszáradni hagyjuk, rendesen egy évig fekszik a földben, és a vetés után következő tavaszon ki nem kél, és sokkal kevesebb csemetét szolgáltat.

Erdőtenyésztés tanomnak 93. lapján **) ez áll: a magot, ha lehet, mindjárt érés után kell elvetni, mert akkor már a jövő tavaszon nagy részt kikél.

Ziegelhofer ur közlése azonban ezen idézetek után semmit sem veszít értékéből, mert bizonyítására szolgál a ténynek, és napirendre hozván, köztudomásúvá teszi azt. Észlelése egészen helyes, és óhajtom, hogy továbbra is nyitott szemmel járván az erdőn, még egyet-mást, ha nem mindig újat és érdekesebbet is, de hazait és valóban tapasztaltat közöljön.

Barátod

Illés Nándor.

*) Neue vollständige Anleitung zur Behandlung, Benützung u. Schätzung der Forsten. Berlin. J. W. Boike. 1829. 370. lap. b.

**) Eggenberger könyvkereskedése Budapest, Barátok-tere.